

CONSEQUENTIES KWALITEIT BRANDWEERZORG

LOCATIEKEUZE

BRANDWEERKAZERNE

HAREN

Inleiding

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haren heeft in haar vergadering van 22 februari 2013 kennis genomen van de notitie "Voortgang brandweerkazerne Haren". In deze vergadering heeft het college ingestemd met een quick scan en een locatieonderzoek om te komen tot een onderbouwd advies welke locatie voor de bouw van een nieuwe brandweerkazerne de voorkeur verdient. In deze rapportage worden de consequenties op de kwaliteit brandweezorg van de locatiekeuze voor een brandweerkazerne inzichtelijk gemaakt. Hierbij is rekening gehouden met onder andere trends en ontwikkelingen binnen de brandweezorg, de repressieve consequenties en de bereikbaarheid van de kazerne voor de brandweervrijwilligers.

Trends en ontwikkelingen

De laatste jaren doen zich diverse ontwikkelingen voor met betrekking tot de wijze waarop gekeken wordt naar de invulling van de brandweezorg. Deze ontwikkelingen kunnen van invloed zijn op de afwegingen die gemaakt worden om te komen tot de locatiekeuze voor de brandweerkazerne. Deze ontwikkelingen zijn:

- a. De introductie van samengestelde eenheden
- b. Investeren in voorkomen en veilig leven (de Brandweer over morgen)
- c. Demografische ontwikkelingen
- d. Werkgelegenheid en mobiliteit

Ad a. Samengestelde eenheden

De beschikbaarheid van voldoende vrijwilligers en de snelheid waarmee de brandweer ter plaatse komt staan onder druk. Mensen werken steeds vaker buiten de woonplaats, er wordt steeds meer van brandweervrijwilligers gevraagd en verkeersremmende maatregelen dragen niet bij aan een snelle uitruk. Eén van de oplossingsrichtingen is de inzet van variabele voertuigbezettingen en het werken met samengestelde eenheden. Meest bekend is de combinatie van een snel interventievoertuig (SIV) met 2 personen en een opvolgende tankautospuit met minimaal 4 personen. Deze werkwijze komt de snelheid ten goede. Samen bieden ze ten minste de slagkracht van een brandweereenheid met 6 mensen. Hiermee wordt ook voldaan aan de voorwaarden die het Besluit Veiligheidsregio's stelt. Enkele pilots hebben de toegevoegde waarde van dit soort combinaties aangetoond. Samengestelde eenheden kunnen een rol spelen bij het optimaliseren van de brandweezorg in relatie tot potentiële kazernelocaties.

Ad b. Investeren in voorkomen en brandveilig leven

Als brand ontstaat of een ongeval heeft plaatsgevonden, is het feitelijk te laat. De brandweer zet daarom onder het motto brandveilig leven in op bewustwording van risico's en het beïnvloeden van gedrag van de inwoners. Doel is incidenten zo veel mogelijk te voorkomen en de zelfredzaamheid van mensen te vergroten. Gebleken is dat niet meer slagkracht (meer voertuigen), maar minder incidenten een effectieve bijdrage leveren aan veiligheid. Als het onverhoopt toch mis gaat is de strategie gericht op het zelf veilig kunnen vluchten en een verantwoorde reactie door het aanwezige personeel in de eerste minuten. Daarna zal de brandweer de incidentbestrijding over nemen, waarbij de snelheid van optreden van grote invloed is op de mogelijkheden om de omvang te beperken.

Van puur opkomsttijden naar slimme repressie en Brandveilig Leven & Ondernemen

Opkomsttijden zijn een belangrijke parameter voor de prestaties van de brandweer en zijn in het Besluit veiligheidsregio's vastgesteld. Oorspronkelijk waren dit normtijden die een inspanningsverplichting vroegen. Tegenwoordig gelden ze als resultaatsverplichting. In de regio Groningen worden de vereiste opkomsttijden niet in alle gevallen gehaald. De Groninger brandweerkorpsen investeren samen in flankerend beleid op gebied van Brandveilig Leven & Ondernemen en Slimme repressie. Dit is ook een wezenlijk onderdeel van de visie Brandweer Groningen over Morgen, wat betekent dat de komende jaren regiobreed veel meer wordt ingezet op het voorkomen van incidenten. Om deze activiteiten binnen de wettelijke kaders te brengen, moeten deze activiteiten nu in samenhang met een brandrisicoprofiel en het regionaal dekkingsplan worden beschreven. In juli 2013 zijn deze door de regionale brandweer aangeboden aan het veiligheidsbestuur. Op die manier wordt aangetoond dat gemotiveerd wordt afgeweken van de wettelijke opkomsttijden en dat een gelijk niveau van brandweezorg wordt geleverd.

Ad c. Demografische ontwikkelingen

De bevolking in Nederland vergrijsst, in bepaalde regio's laten de prognoses een krimp zien de komende decennia. De levensvatbaarheid van een bluseenheid is mede afhankelijk van de omvang en de werkgelegenheid van/in een woonkern. Voor Haren wordt dit gelet op de omvang van de woonkern als positief beoordeeld en is het voldoende aannemelijk dat de post nog lang inzetbaar zal blijven.

Ad d. Werkgelegenheid en mobiliteit

De economische ontwikkeling en het behoud van werkgelegenheid is een voorwaarde om mensen en vrijwilligers vast te houden in het gebied. Werken binnen de eigen woonplaats is met de toegenomen mobiliteit in werk geen vast gegeven meer. Gerichte werving en een bewuste afweging in de spreiding van werkplekken voor beroepsmedewerkers (dagdienst) binnen de brandweerorganisatie, zijn mogelijkheden om de gevolgen op te vangen. De gemeente Haren heeft hier invulling aan gegeven door bij het vervullen van vacatures bij de dienst gemeentewerken brandweervrijwilligers een preferente positie te geven.

Repressieve consequenties locatiekeuze

De brandweer is een organisatie die specifieke eisen stelt aan de locatie voor een kazerne. Er moet sprake zijn van zowel een goede bereikbaarheid voor de vrijwilligers, een goede ontsluiting ten behoeve van de repressieve werkzaamheden en er moet worden voldaan aan ruimtelijke ordening- en milieuwetgeving. Dit leidt tot de tegenstrijdigheid dat de kazerne bij voorkeur gelegen moet zijn in/nabij de woonomgeving van de vrijwilligers en de constatering dat een brandweerkazerne in toenemende mate beoordeeld en ervaren wordt als een bedrijfsmatige activiteit. Dit maakt dat het geen eenvoudige opgave is een geschikte locatie te vinden

Het verzorgingsgebied van de brandweer Haren is te kwalificeren als een gebied met overwegend een woon-, winkel en gezondheidszorgfunctie. Centraal in de gemeente is de winkelfunctie gelegen en aan de noordkant van de gemeenten is het zwaartepunt van de gezondheidszorgfunctie gelegen. Eveneens kent de gemeente een tweetal belangrijke verkeersverbindingen, de A28 aan de westzijde en de spoorweg aan de oostzijde, die elk hun eigen repressieve dynamiek kennen. De spoorweg vormt in haar huidige vorm bij gesloten spoorbomen een belemmering voor de brandweerorganisatie en heeft een negatieve invloed op de te realiseren opkomsttijden van de brandweer (vrijwilligers die naar de brandweerkazerne gaan evenals uitrukvoertuigen die naar een incident rijden). De door de brandweer te realiseren opkomsttijden zijn vastgelegd in het Besluit veiligheidsregio's (zie kader). Het bestuur van de Veiligheidsregio kan bij de vaststelling van de opkomsttijden hiervan afwijken maar deze mag nergens hoger zijn dan 18 minuten.

Besluit veiligheidsregio's, Artikel 3.2.1

1. *Het bestuur van de veiligheidsregio hanteert bij het vaststellen van de opkomsttijden van een basisbrandweereenheid de volgende tijdnormen:*
 - a. *vijf minuten bij gebouwen met een winkelfunctie met een gesloten constructie, gebouwen met een woonfunctie boven een gebouw met een winkelfunctie of gebouwen met een celfunctie;*
 - b. *zes minuten bij portiekwoningen, portieklats of gebouwen met een woonfunctie voor verminderd zelfredzamen;*
 - c. *acht minuten bij gebouwen met een andere woonfunctie dan bedoeld onder a en b, of met een winkelfunctie, gezondheidszorgfunctie, onderwijsfunctie of logiesfunctie, en*
 - d. *tien minuten bij gebouwen met een kantoorfunctie, industrie functie, sportfunctie, bijeenkomstfunctie of een overige gebruiksfunctie.*
2. *Indien het bestuur van de veiligheidsregio voor bepaalde locaties opkomsttijden vaststelt die afwijken van de tijdnormen, motiveert het de keuze van de locatie en de mate van de afwijking.*
3. *Het bestuur van de veiligheidsregio stelt geen opkomsttijd vast die hoger is dan achttien minuten.*

De opkomsttijd van de brandweer kent een drietal elementen die daarop van invloed zijn:

- Verwerkingstijd van de alarmcentrale (gesteld op 1,5 minuut)
- Uitruktijd (de berekende tijd die een vrijwilliger nodig heeft om van huis of werk naar de brandweerkazerne te gaan)
- Rijtijd van de brandweer naar het brandadres (op basis van rijsnelheid 85% van de maximale toegestane snelheid)

De combinatie uitruktijd en de opkomsttijd zijn belangrijke factoren voor het bepalen van een kazernelocatie. Het duurzaam kunnen voorzien in en het genereren van een hoge kwaliteit brandweezorg is een belangrijk uitgangspunt bij de locatiekeuze. Daarom heeft het onderzoek zich gericht op het in beeld brengen van de repressieve kwaliteit die gerealiseerd kan worden vanuit de huidige en een zestal geografisch verspreid liggende locaties.

De onderzochte locaties zijn:

- Felland
- Harener Holt
- Nesciopark
- Rijksstraatweg
- Stationsweg
- Vondellaan
- Westerse Drift (huidige kazernelocatie)

Het onderzoek is uitgevoerd door het adviesbureau Falck AVD. Hierin zijn de repressieve consequenties van de locaties getalsmatig inzichtelijk gemaakt en ten opzichte van elkaar evenals de huidige kazernelocatie vergeleken. Er zijn gegevens gegenereerd over de uitruktijden en de mate waarin de opkomsttijden zoals opgenomen in het Besluit veiligheidsregio's kunnen worden gerealiseerd c.q. worden overschreden. Gelet op het verschil in de woon- en werklocaties van de brandweervrijwilligers is dit zowel voor de dag- als de avond/nacht/weekend-situatie (ANW) berekend. Hiermee wordt het mogelijk de bijdrage aan de kwaliteit van brandweezorg, zowel onder als buiten werktijd, van de verschillende locaties met elkaar te vergelijken. Binnen het onderzoek is rekening gehouden met de bijdrage die omliggende brandweerkorpsen kunnen leveren aan de brandweezorg in de gemeente Haren. Er is uit gegaan van zogenaamde operationele grenzen waarbij het brandweerkorps dat het snelste ergens kan zijn ook de repressieve brandweezorg verleend.

Voor de onderzochte locaties is het percentage objecten inzichtelijk gemaakt met een opkomsttijd binnen de norm, de norm met een overschrijding kleiner dan 1 minuut en de norm met een overschrijding van meer dan 1 minuut. Dit is gedaan voor de dag- en ANW-situatie. De resultaten daarvan worden weergegeven in **bijlage 1**. Eveneens is dit per onderzochte locatie gevisualiseerd in een plattegrondtekening voor de dag- en ANW-situatie per locatie. De tekeningen zijn opgenomen in **bijlagen 2**. De bij de verschillende locaties behorende operationele grenzen worden weergegeven in de **bijlagen 3**. Gebleken is dat de bijdrage aan de kwaliteit brandweezorg van de onderzochte locaties in de dag- en ANW-situatie grote verschillen kunnen laten zien. Daar waar sommige locaties goede resultaten in dagsituatie laten zien zijn deze beduidend slechter in de ANW-situatie en omgekeerd. De reden hiervan is gelegen in de verschillen in het adres van wonen en werken ten opzichte van de onderzochte locaties. Om de onderzochte locaties ten opzichte van elkaar te kunnen vergelijken zijn gewogen percentages bepaald waarbij de dag voor 50/168 en ANW voor 118/168 is meegerekend.

Er is een vergelijking gemaakt voor de gewogen percentages voor de norm met een overschrijding kleiner dan 1 minuut. E.e.a. leidt tot de in onderstaande tabel.

Dekking binnen norm + 1 minuut

	Harener Holt	Nesciopark	Westerse Drift	Felland	Vondellaan	locatie stationsgebied	Rijksstraatweg
Dag	34,9	53,9	75,3	22	72,1	62,9	90
Avond/nacht/weekend	26,3	25,9	43,8	71,3	54,9	80,5	78,7
Gewogen gemiddelde	28,9	34,2	53,2	56,6	60	75,3	82,1
Dag/ANW							

Op basis van het overzicht dekking binnen de norm + 1 minuut kunnen een aantal bevindingen gedaan worden. De locaties Nesciopark en Harener Holt leiden tot een substantieel slechtere brandweezorg. De locaties Westerse Drift en Felland zijn op basis van gewogen gemiddelde redelijk gelijkwaardig aan elkaar zijn. Wat hierbij opvalt, is dat Westerse Drift vooral in de dagsituatie positief (meerdere vrijwilligers werken bij gemeentewerken) en Felland vooral in de ANW-situatie goed scoort (de meeste vrijwilligers wonen nabij deze locatie). De locaties Westerse Drift en Vondellaan zijn redelijk gelijkwaardig aan elkaar. De locaties gelegen aan de Rijksstraatweg en de Stationsweg genereren de hoogste kwaliteit brandweezorg en zijn zowel voor de dag als de ANW-situatie gelijkwaardig aan elkaar.

Geconcludeerd kan worden dat vanuit de locaties Stationsweg en Rijksstraatweg er duurzaam een substantieel betere kwaliteit brandweezorg geleverd kan worden. Omdat je een brandweerkazerne voor de eerstkomende 40 jaar bouwt zou dit een zwaarwegend argument moeten zijn. Vanuit de optiek kwaliteit brandweezorg verdienen deze locaties sterk de voorkeur.

Opgemerkt wordt dat het belangrijk is dat in de toekomst geen verkeersremmende maatregelen getroffen zullen worden in de hoofdontsluitingsroutes vanaf kazernelocaties. Dit om de repressieve kwaliteit niet negatief te beïnvloeden.

Omvang bouwkaavel

De functionaliteiten van een kazerne zijn mede bepalend voor de omvang van de voor de bouw benodigde bouwkaavel. Bij het bepalen van de omvang van de voor de kazerne benodigde kavel is uitgegaan van de minimaal benodigde functionaliteiten. Hier kunnen genoemd worden stallingruimte, ruimtes voor ondersteunende technische werkzaamheden, sanitaire ruimtes, een gecombineerde instructieruimte/huiskamer, beperkte kantoorvoorzieningen voor ploegchef en flexwerken, een in omvang beperkte oefenlocatie en parkeervoorzieningen voor de uitrukkende brandweervrijwilligers. Bij de planontwikkeling zal aandacht zijn voor de logistieke structuren die tussen de verschillende functionaliteiten bestaan. Streven is zo effectief en efficiënt mogelijk te bouwen en daarom wordt er van uitgegaan dat er gebouwd zal worden in twee bouwlagen. Dit resulteert in een benodigde kavel van circa 3000m².

Advies locatiekeuze

Het investeren in en het kiezen van een locatie voor een nieuwe brandweerkazerne doe je in principe voor de eerstvolgende 40 jaar. Het is dan ook gewenst primair in te zetten op een locatie van waaruit duurzaam een optimale kwaliteit brandweezorg kan worden verleend. Dit leidt tot het volgende advies voor de kazernelocatie:

Kies voor een optimale kwaliteit brandweezorg te verlenen vanuit de locatie Stationsweg of Rijksstraatweg.

Groningen, 21 maart 2014

Nico Koomans van den Dries
Teamleider facilitair
Veiligheidsregio Groningen